

ПІЗНАЙТЕ ПРАВДУ  
А ПРАВДА  
ОСВОБОДИТЬ ВАС.

# ПРАВОСЛАВНИЙ ВІСНИК

ЗА НАРІД  
I  
ЗА ВІРУ.

THE ORTHODOX HERALD

ОРГАН УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В КАНАДІ.

РІК II.

ВІННІПЕГ, МАН. ВЕРЕСЕНЬ, 1925

ЧИСЛО (18) 9

## ПРИВІТ З КИЇВА.

ВСЕУКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКОВНА РАДА  
17 липня, 1925, м. Київ, вул. Короленка, ч. 24.

### ДО УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ КОНСИСТОРИЇ В КАНАДІ І ЦЕРКОВНО-НАРОДНОЇ РАДИ В АМЕРИЦІ.

#### ХРИСТОС ПОСЕРЕД НАС!

Найулюбленіші діти і слуги нашої Святої Церкви: Всечесний Отче Архипастирю, Чесні Пастирі і Вельмишановні Брати і Сестри!

Тішиться наше серце, серце всієї Святої Української Православної Автокефальної Церкви, Всеукраїнської Православної Церковної Ради на чолі з духовним батьком Найпочеснішим Митрополитом всієї України, коли читаємо Ваші, дорогі нашому серцю, листи про життя і розцвіт нашої Святої Церкви там за далеким і безкраїм океаном, де бються сповнені любов'ю до Рідної Матері Церкви, бажанням повного відродження Її, серця вірних дітей українського народу.

Тішиться наше серце і коли бачимо перед собою протоколи четвертого собору Української Греко-Православної Церкви в Канаді і третього церковно-народного собору Української Автокефальної Православної Церкви в Америці, бо ці собори, по натхненню Святого Духа, що його завжди посилає Найвищий Архипастирь Господь наш Ісус Христос своїм дітям, поклали міцний і непорушний камінь у підвалини відродженої крайової церкви української в Канаді і Америці, як нероздільної парості єдиної Української Автокефальної Церкви, остільки-ж старої, як стара слава предків нашого українського народу; тієї церкви, що до глибини серця пустила коріння кожному синові многострадального нашого побожного народу.

Отже се коріння з великої ласки Божої й дає лишні і квітні паростки по всіх просторах світу, — на широких лапах матери України, в Канаді, Америці, в середній Азії (в Алматинській країні) і по інших краях світу. Але всі ці паростки нерозривно зеднані з великим і могутнім тілом єдиної Української Автокефальної Православної Церкви.

Таке дороге для життя нашої святої Церкви братське єднання лягло в основу протоколів четвертого церковного собору Української Автокефальної Православної Церкви в Канаді, і третього її собору в Америці, — його ми вбачаємо і в словах Вашого листа: „але думки наші завжди витають там, де Ви приносите молитви перед Божий престол, духом ми завжди з Вами і тоді, коли радощі в серцях Ваших і тоді, коли сум і горе...”

Отже, Любе Братерство, всі діти єдиної матери нашої святої Церкви, нехай не тривожиться серце Ваше тим, що умови Вашого життя внесли, як Ви кажете, деякі відмінності, розбіжності, різниці між життям Матери-Церкви і Церкви в Канаді і Америці. Бо ще з діда-прадіда побожний український нарід, зберігаючи у всій чистоті православну віру провадив своє церковне життя так, як того дозволяли умови, котрі його оточували, при чому це життя завше оздоблювалось спокоєм-віку встановленими звичаями і обрядами.

Вважаємо за братерський обов'язок по рідному поділитися з Вами новою радістю, що її приніс нашій Церкві кінець минулого і початок цього року. Чим далі іде час, тим вище здіймається сонце правди святої нашої Церкви і проміння його по цілому світу будить тих, що заснули були, тих, що одвернулися, — воно розганяє всі тіні і ніщо не здолає погасити його. В далеких степах середньої Азії — в Семиріченській Країні діти побожного нашого народу, що бурею неволі життя минулого були туди закинуті (їх там понад 300,000), відчували високу правду Рідної Своєї Церкви і в кількості десяти парафій відродили там в себе Рідну Українську Православну Автокефальну Церкву і звернулись з проханням до Всеукраїнської Православної Церковної Ради, аби і їм надіслано було архипастиря, що міг би керувати ними в дусі Рідної Церкви. Всеукраїнська Православна Церковна Рада вирішила туди Всечесного Архiepіскопа Подільського Константина Кротевича, надавши йому титул Архiepіскопа Семиріченського та Алматського. І

вже одержано звістку, що він прибув у далекий той край і своїм архипастирським служінням обняв тамошню епархію Української Автокефальної Православної Церкви.

Всеукраїнська Православна Церковна Рада, сповіщаючи про сю радісну вістку прохає канадійську і американську Українську Автокефальну Православну Церкву, як старших дочок Української Автокефальної Православної Церкви, прийняти нововідроджену Семиріченську Українську Автокефальну Православну Церкву в своє братерське єднання і приєднати своє благословенство сій наймолодшій частині тіла нашої матери Святої Церкви на вільне, щасливе і побожне життя.

Чистота святої православної віри, на варті захисту якої від католицького уніятства і московського цезаре-папізма клали своє життя наші предки, запанувала в нашій святій церкві і вона пригортає до неї все нові і нові громади вірних, що визволяються з московської церкви-домовини і із кут-неволі Риму-унії.

Під світло-прозорий Омофор Святої Нашої Церкви, крім вірних безупинно збираються і священники що нарешті пізнають, чийх батьків вони діти і покидають вартувати руїну московської церкви-домовини. Збираються під сей святий Омофор і архипастирі бувшої Російської Церкви, що побачили на чім боці свята правда. До сього часу до нашої Церкви приєдналися два єпископи старо-московської церкви: 1. Архiepіскоп Прилуцький, Теодосій Сергієв — родом Росіянин, має вищу церковну академічну освіту. Тепер він провадить святительську працю на Кам'янецькій катедрі на Поділлі і 2. Єпископ Луганський Юрій Прокопович — родом Українець — теж з вищою богословською освітою. Він приєднався до Української Автокефальної Православної Церкви 14 сього червня в Київському соборі Святої Софії, — тепер покищо перебуває в Києві і відправляє Божі Служби в українських храмах, але в скорому часі вийде на одну з вільних катедр.

Отже, як ми бачимо, свята правда відкриває очі і серця не тільки синів Українського Народу, але й чужинців і ся правда, відкидаючи весь бруд ворожнечі і наклепів ворогів відродження нашого народу і нашої Церкви, веде їх під Її Омофор. І навіть вороги наші, що боролась весь час з її основними принципами змушені рахуватись з величньою правдою нашої Рідної Церкви, — і коли скликався обновленський церковний собор в Харкові так званий „Всеукраїнський Собор” на 17 травня біжучого року, то було на нього запрошено і представників Української Автокефальної Православної Церкви, але вона як чиста невіста Христова, що одного тільки пильнує, щоб достойною зустріти Божественного Жениха, не могла взяти участі в єднанні з тими, хто має іншу мету, щоб не забруднити весільного свого одягу. А з приводу сього запрошення 24 березня 1925 р. (протокол черга 26) винесена така ухвала: „Всеукраїнська Православна Церковна Рада, як Вищий Керівничий Орган Української Автокефальної Православної Церкви, не вважає для себе гідним входити в будь які церковні зносини з тією не церковною організацією, яка зве себе „Обновленченською Церквою”. Доручити Секретаріату надіслати до Комісії, як інформаційний матеріал, витяг з протоколу великих Микільських Зборів 1923 року і відозву Всеукраїнської Православної Церковної Ради про поєднання Української Автокефальної Православної Церкви з іншими церквами”.

Такий буйний розцвіт нашого церковного руху вимагає від Всеукраїнської Православної Церковної Ради величезної видавничої праці, аби задовольнити громади вірних і поодиноких членів нашої Церкви книжками, насамперед богослужбовими, Святого Письма і взагалі оєлігійного змісту. Виконати сю невідкладну потребу перешкадає брак коштів, але й тут Милосерний Господь не кидає нас Своєю Ласкою: вірні Христові громади допомагають вносячи посильні левти на се святе діло і тепер вже приступлено до

другого і третього видання найпотребніших книжок, але як швидко піде ся справа, сказати трудно, бо се всеціло залежить від матеріяльних обставин.

Такі радощі і болі нашої Церкви. Але найдужче боліє наше серце тим, що багато наших братів і сестер ще не з нами: одні перебувають в темряві церкви-домовини московської а інші в ярмі Римо-папської неволи-унії. Останні, за проводом сліпих проводирів уніятських священників і єпископів, не тільки не силкуються скинути його, — а ще міцніше затягають петлю на своїй шиї, — такою смертельною петлею для українського народу між иншим є останній конкордат складаний папою римським і Польщею.

Мимоволі виривається крик з братерських грудей: народе український, засліплений віковою неволею унії, схаменись! Ти-ж ідеш, як сліпий до духовної загибелі, до втрати свого лиця, своєї національної гідності. Сього не повинно бути і, віримо, не буде з ласки Господа Милосерного до тих, хто страждає і терпить з надією.

Не втрачаючи ніколи надії на кращу долю свого народу по всьому світі і невмирущу правду Божу, Всеукраїнська Церковна Рада витає своїх співробітниць, Українську Православну Консисторію в Канаді і Церковно-Народну Раду в Америці та всю побожну Христову громаду вірних нашої Церкви і молить Творця Небесного обгорнути Вас всіх Своєю ласкою.

Почесний Голова Ради, Митрополит Всеукраїнський  
**Василь Липківський.**

Заступник Митрополита, Архієпископ Київський  
**Нестор Шараївський.**

Голова Ради, **Василь Погієнко.**

Члени: **Петро Антипчук, М. Свідерська, О. Андрійв,**

Член-секретар: **Порфір Гордовський.**

## ЩАСТЯ КРУГОМ ТЕБЕ.

Коли раз український мудрець Скворода почав після Вечірні в селі Яблонівці з людьми бесіду, сказав хтось:

— Нікчемне, дуже нікчемне життя, коли подумаєш, що є люде на високих становищах, всі їх знають, поважають їх, а ти живеш в такому глухому селі і ніхто про тебе і не подумає. Яке нікчемне, яке нещасливе твое життя супроти їхнього!

На те Скворода:

— Чи є в тебе жінка та діти?

— Є! — відповів чоловік.

— А як живете ви всі між собою?

— Слава Богу, гарно, дуже гарно! — відповів чоловік.

— Такої сердечної згоди рідко в людей буває.

— А достаток в тебе є?

— Хліба не просимо, та ще остається дещо і старцєви подати.

— А з громадою як живеш — з сусідами, зі знакомими?

— І з ними я живу дружно. З ніким не мав я спору в цілім моім життю.

— А тепер скажи ти мені, чи не жалів би ти нинішної своєї хати і сусід і знакомих, колиб довелось тобі лишати їх і відїздити між тих, що на високих становищах?

— Та вже звісно, що жалко було би. Тільки літ разом жили...

— Отже бачиш — каже тоді Скворода — що щастя не там, де тебе нема, але кругом тебе. В тебе згода в дома, а чи думаєш, що княжий дім без згоди щасливий? Або чи думаєш, що рядом з високим становищем і великим майном йде вже і родинна згода і задоволення? Або хіба сонце на богахчів більше світить, ніж на нас? Або хіба та сама смерть не покличе їх, що і нас?

— Але-ж їх знають широко по світі! — зауважив чоловік.

— Знають? Тільки й усього! Хіба не все одно, чи тебе в життю будуть знати тисячі, чи десятки тисяч людей, чи мільони? Хіба ти і так знаєш число тих, котрі тебе знають і бачиш, що їх тобі за мало? Ні, друже! Такий то вже людський нерозум, що люде не бачать щастя кругом себе, а бачать його там, де їх нема. Глянь на мене! Палиця, сопілка, торба, а в ній Письмо Святе, та жмуток паперу. От і всі достатки! Але ніколи не уважав я себе нещасливим через те, що є люде на висших від мене становищах. І повір, друже, що щасливий я не тоді, коли знайду в панський двір, в якім мене навіть дуже радо приймають, але тоді, коли отся палиця заведе мене до самотного пасічника. Божа муха брєнить, працює. Кругом тебе м'яка трава, а по ній божа рука цвіти порозсипала. Або ніч яка в тих божих пасіках! Самітно, тихо, а над тобою небо засипане зорами! Кілько тамєниць тоді і кругом тебе і понад тобою і в тобі!... І отсе, друже, я думаю, що щастя там, де ми, що воно в нас самих. Лише не всі його розуміємо, не всі вміємо ним задовольтєся!...

(Вк.. Пв.).

## БУДДИЙСЬКА НАУКА.

Великий учитель Будда жив 500 літ перед Христом і дав початок релігії Сходу, яку звемо буддизмом. Буддїйська релігія і філософія мала однакож багато мислителів і поза Буддою і в ній нагромажено багато великих думок, виявлено багато найкращих людських почувань. Окремож буддїйська наука звертає увагу чоловіка, щоби він був милосерний для инших сотворіннь, щоби співчував всему, що жие і тим власне вона дуже вирізняється. Понизше маємо розумні вискази з науки Будди, або инших буддїйських мислителів:

1. Всі сотворіння хочуть щастя, отже для всіх будь добродїйним.

2. Чоловік, що жалує кожде живе сотворіння, є святим чоловіком.

3. Коли хочеш зробити мені втіху, не йди ніколи на лови. Вже для того, що бідні лісні сотворіння не мають надто глибокого розуму, вони заслугоують на милосердя.

4. Член буддїйської громади не повинен з розмислом нищити життя жадного сотворіння, навіть хробака або муравля.

5. Чи чоловік вбиває своєю рукою, чи каже вбивати, чи лише приглядаєсь радо вбиванню — все те буддїйський закон забороняє.

6. Моя така наука, що найменший милосерний вчинок, хочби вратовання життя комашці, принесе милосердному постійне благословення.

7. Праведному чоловікови смерть приносить втіху. Бо чого боятися доброму чоловікови?

8. Держи твердо в руках твої пориви.

9. Добре бути здержливим в усіх справах.

10. О, коби я міг говорити ласкаво і люблячо до кожного (Напис на святини Накгон Ват).

11. Чемність, се найбільша окраса. Без чемности краса, се те саме, що гай без цвітїв.

12. Не відмовляй прощення тому, хто прощення просить.

13. Щастя є лише в праведности.

14. Ласкавість для низших і слуг, поважання гідних людей, здержування своїх забаганок і співчуття до всіх живючих сотворіннь — такі і подібні чесноти є найбільшою вартістю життя чоловіка. (З напису на скалі в Асоці).

15. Обучай себе щораз більше в найвисшій морали.

16. О, коби мої думки, що тепер такі малі і неглибокі могли розтягнутися в безконечність, сягнули поза світ нашого тіла, щоби я міг як найосновніше зрозуміти моральні заповіді і ніколи їх не переступити. (Напис на святини Накгон Ват).

17. Не питай з якого роду чоловік походить, але як поводиться.

18. Хто вдарить, або словами зневажить батька-матір, брата, або сестру, уважаймо такого за нікчемного.

19. Хто мучить живючі сотворіння, в кого нема для них співчуття, такого уважаймо нікчемним.

20. При кінці життя душа відходить сама одна — і лише добрі діла йдуть разом з нею.

21. Чи не чули ви, що Будда заповідав своїм ученикам навіть малої дитини не зневажити.

22. Не осуджуйте других вір без причини, не обезцінюйте їх, але противно — віддавайте їм належну пошану. Так і ваша віра піднесесь і другі відчучють добродїйність; инакше і собі пошкодите і другим.

23. Коли однакож хтось поводитьсь несправедно, ми кращим поведєнням повинні зробити їм докір і тоді доперва релігія переможе безрелігійність. (Напис на скалі в Асоці).

24. Смуток других входить в серце добрих людей, як вода в землю.

25. Коли бачиш плачущих — прилучися до їх плачу; коли бачиш радіючихся — радуйся з ними.

Не кожен, хто говорить до Мене: Господи! Господи! — увійде до царства небесного, але тільки той, хто чинить волю Отця Мого, що на небі.

(Матей. VII, 21).

## Хто має числа „Православного Вісника“?

Хто з наших передплатників або читачів має 2-ге число „Православного Вісника“ з 1924 року і (10) 1-ше число з 1925 року, хай пришле їх до нашої редакції, — а ми почислимо йому кожде звернене число, як передплату на три числа „Православного Вісника“.

Редакція „Православного Вісника“.

I. М. Пігуляк.

## УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА НА БУКОВИНІ — А БУКОВИНЦІ В КАНАДІ.

(Продовження).

Рівнож, коли прийшло до дебати про зміну греко-орієнтального релігійного фонду на національно румунський, на український протест др. Смереки, який в своїм протесті заявив, що сею переменою позбавиться український нарід права до сього фонду й сим його скривдиться — не зважано на него, але переголосовано. Сей протест д-ра Смереки викликав нову заяву вже самого таки председателя конгресу, єпископа ренегата Гіполіта Воробкевича, який заявив, що Українцям, як довго вони будуть належати до православної церкви, пристойть право користуватися майном сього релігійного фонду, чого їм ніхто заперечити не може. Знова нова обіцянка. Хоть бодай на папері, бо сю заяву записано в книгу протоколів.

За сей виступ на конгресі, українських відпоручників, головню д-ра Козака і д-ра Смереку, обкидано болотом самим таки міністром Буковини, д-ром І. Ністором, в шовіністичнім румунським ліберальнім часопису „Глазуль Буковінеї“ з дня 21, 22 і 23 жовтня, де названо їх ренегатами румунського народу, та взагалі заперечено яке небудь право Українців до буковинської архидієцезії та релігійного фонду. Тверджено, що Українців на Буковині нема, а є тільки зайди з Галичини та зукраїнізовані Румуни, яких за всяку ціну муситься привернути назад до свого матірнього пня. Найшли ся зараз такі люди як проф. др. Кендя (один з найбільше завзятих шовіністів на черновецькій університеті, що нищить українських студентів при іспитах, та насильно примушує їх переходити на румунське та змінювати свої назвиска), що підбурили румунських студентів проти проф. Козака, щоб йому заборонили студенти викладати старо-славянську мову за його ворожий проти-державний виступ на конгресі. Розуміється, що румунські студенти зараз таки на другий день облягли салю викладів проф. Козака, та не впустили ані українських студентів, ані проф. Козака і вислали протест проти др. Козака до сенату на університеті та до міністра просвіти, щоб його усунуно, через його ворожий виступ проти румунської церкви та держави. Розуміється, що їх бажання вислухано зараз таки ще того самого дня. Проф. Козака звільнено з посади професора старославянської катедри, а на його місце назначено одного з ренегатів, що слухав один семестр викладу старославянської мови проф. Мікльосіча у Відні.

### XV.

В такий спосіб зруйновано на Буковині всі наші здобутки і знехтовано право українських віруючих до української Православної Церкви, архидієцезії, релігійного фонду.

Навіть молитися заборонено по українськи... Примушено посилати молитву до Бога в незрозумілій мові — бо її український нарід нерозуміє. І так Українці на Буковині позбавлені всякого права лиш тому, що вони не Румуни. Народ терпить та вижидає тої хвилі, коли то наші рідні брати, православні Українці з Великої України, придуть та визволять його з під тяжкого румунського ярма — а сей час недалекий, тільки треба вірити, що він мусить прийти, — бо з хвилиною, як твердить проф. Огієнко, один з найбільш заслужених теперішних людей на полі рідної церкви, „коли Український народ однодушно хвалитиме Бога рідною мовою, з тієї величної хвилі він почує себе народом сильним, самостійним й стане великим та вільним“.

А що тепер наші Українці-Буковинці в Канаді зробили на полі церковнім? Чи задержали хоть свою віру, свої обряди, що принесли їх з рідного краю?

Там на рідній землі, на нашій зеленій Буковині, наші вороги силою видерли українському народови нашу українську церкву, наші права, забороняють навіть Богу молитися по українськи, а тут в вільній Канаді Українці Буковинці самі свідомо йдуть нашим ворогам — Москалям в руки, щоб вони їх лекше нищили.

Справді є одиниці, які зрозуміли наше хибне становище, та старались вийти з сього багна, але більшість ще не бачить своєї загрози, що готується нам з сторони хитрих ворогів — Москалів, та наших московських перекінчків.

### XVI.

Еміграція буковинських Українців в Канаду починається між роками 1890—95 переважно з повітів Кіцмань та Заставна. Перші буковинські емігранти осіли вперше близько Вінніпегу, в теперішнім Гонорі й Стюартбурн-Гардентоні, пізніше в провінції Саскачевані, в околицях Йоркстону і Канори та в Алберті, на північний схід Едмонтону. Прибувши Буковинці застали вже в Канаді Українців з Галичини, які стояли матеріально й духово дещо вище за прибувших

Буковинців. Причини були ті, що галицька Україна скорше пережила національне відродження за буковинську. Буковинська Україна по прилученню до Австрії через довгі літа не могла двигнутись з цілковитого занепаду, як національного так і просвітно-культурного — чи там релігійного. — Бож хто мав дбати про просвіту в тих часах, чи чужі румунські дідичі-бояри, що вимагали від селян, щоб вони робили панщину, платили податки, удержували військо та взагалі всіх посіпак? Певно що ні! Відродження буковинської України починається в 70-их роках з виступом Федьковича та братів Воробкевичів, однак воно не могло вийти на ширшу дорогу, бо провідники стояли під впливом руссофілів — головню не окінчених богословів з Галичини, що приходили на Буковину, ставали православними священниками та ширили серед Буковинців російську пропаганду, що от то ми Буковинці, православний нарід, є один і той самий нарід що „Великоросси“, бо нема ніяких Русинів-Українців, а є лиш „адін Русській Православний Народ“ а Русько-Українська мова є лиш „наречієм московської“.

З другої сторони Волохи також робили своє. Вони боялися впливів московських, головню на церковнім полі. Тому Волохи впоювали в нарід, що він православний тай належить до волоської церкви, отже тим самим він є Волохом, а його віра волоська, а руська церква й мова — се „уніяцька“. Сим так застрашували людей, що ті самі не знали, що мають робити.

Така агітація зі сторони москвофілів та Волохів родила в людей ненависть до всякого інтелігента, що бажав, що небудь доброго зробити для них. Відродження буковинської України вийшло на ширшу дорогу аж на початках ХХ-го століття й то під впливом українського руху в Галичині та під вражінням російської революції (1905), відродження придніпрянської України. Протягом останніх 20 літ, просвітна та організаційна робота прийняла високий зріст, повстали українські організації, як Січи, читальні, позичкові каси, національні народні й середні школи, на університеті катедра старославянської мови — українські катедри на теологічнім факультеті — а вкінці й українська автономна церква.

Зі шкіл вийшло свідоме селянство та інтелігенція, зезло москво-румунно-фільство. Всяка пропаганда зі сторони Москалів і Румунів була неможлива — нарід стояв на національній платформі самостійної української держави.

І саме в тім переходовім відродженню української Буковини припадає й перша іміграція буковинських Українців в Канаду. Шож могли вони привезти з собою в Канаду із того хаосу, який тоді панував в тім переходовім часі? Нічого. Саму хіба темноту і несвідомість, хто й що вони, та куда мають належати. Правда, вони привезли з собою свій природний, недоступний та хитрий розум...

Приїхавши до Канади, буковинські Українці осідали переважно разом, так як виходили з рідного села, і бралися до будови своїх православних церков. Щодо священників, то вони надіялися, що пришло їх черновецька консисторія, але завелися. Вони писали до владики і переказували знакоми, щоб ти виеднали для них в консисторії хоть одного-двох священників, та все було дарма. Чужа консисторія не дуже дбала про українських емігрантів...

Українські священники з Буковини, яким досить вигідно жилося (сказавши правду, далеко ліпше, чим галицьким) не хотіли шукати кращої долі за морем, а свідомого православного священника, який взяв би був на себе місіонарську роботу серед православних Буковинців в Канаді, не було, хоч зовсім певно, що такий священник був би зробив тоді велику прислугу буковинським Українцям.

Як вже сказано, православні Буковинці, які з дня на день зростали, будували свої церкви, але священників не мали. А молитись їм так бажалось! Се-ж була їх одинока розрада серед чужих просторів, серед чужих обичаїв. Вони отже сходились до церкви й заставляли одного з письменних відчитувати вечірню, або утрєню, а самі слухали й молились.

Однак се не вистарчало. Вони бажали священників, а їх не було. Правда, були уніяцькі священники, без вусів і без бороди, які молилися за папу. Але вони принесли до них відразу ще з Буковини. Куди-ж було вдаватися православним Буковинцям, звідки надіятися помочі?

Та „поміч“ прийшла їм несподівано від російського Синоду, який послав своїх місіонарів, з початку в Злучені Держави, а пізніше і в Канаду. І так Буковинці, не одержавши священників від черновецької консисторії, починають горнутись до московських монахів, яких посилала російська місія зі Злучених Держав. Російські монахи, піддержувані царськими рублями, підпали Буковинцям до вподоби, й по мало буковинські церкви почали переходити в російські руки. Російські батюшки почали поруч православ'я ширити й обрусіння та політичне москвофільство. І знову прийшлося Буковинцям переживати дні хаосу й темноти російського москвофільства з під якого вони втікали з рідного краю.

(Докінчення буде).

## „ПРАВОСЛАВНИЙ ВІСНИК”

орган Української Греко-Православної Церкви в Канаді.

Виходить щомісяця.

Видає Українська Православна Видавнича Спілка.

Редактор, Свящ. В. Кудрик.

Передплата 1 долар за 12 чисел.

## THE ORTHODOX HERALD

Official organ of the Ukrainian Greek-Orthodox Church of Canada

Published Monthly.

Published by the Ukrainian Orthodox Publishing Co.

Rev. W. Kudryk, Editor.

Subscription 1 Dollar for 12 issues.

Адресуйте: — Address:

THE ORTHODOX HERALD

BOX 3684,

WINNIPEG, MAN.

## СТАН ПРОТЕСТАНТИЗМУ В АМЕРИЦІ.

Недавними часами поїхали американські протестантські проповідники ширити протестантизм між Українцями в Європі. Дехто з сього приводу висловлює і тут радість — що і там світло євангелія вкінці засіяє.

Та казав Христос, що лише видючий видючого може провадити, отже розгляньмо бодай коротко моральний стан протестантизму в Америці.

Злучені Держави, беручи загалом, протестантські. Протестантських священників різних сект буде там нині коло 200,000, а четвертина з того баптисти. Ось кілька священників мали там в 1924 р. деякі протестантські секти:

Баптисти (ріжні їх галузи)	52,866
Методисти (ріжні галузи)	44,449
Презбитеріяне (ріжні галузи)	14,301
Лютеране (ріжні галузи)	10,255
Ученики Христа	8,861
Римо-католики мали всего	23,753
Східно-православні	638

Як же виглядає моральний бік тих протестантських Стейтів?

З висловів самих протестантських часописів виходить, що Америка переходить на Содому і Гомору — стає краєм поганським. Ось кілька висловів з протестантського „Д'Крішцієн Гералду”:

— По нашій краю покотилася філя байдужности і безправства і захопила міста, місточка і фарми. — Свящ. Е. К. Форд.

— Перша трудність, що більша половина дітей жие в домах, які не клопочуться церквою. Бога викинуто з великої часті шкільних підручників. — Р. Дрейк.

— Вечером родина розбігаєся. Родинний вівтар стає щораз менше чинником домашнього життя. — Свящ. С. Е. Йонг, DD.

А що каже судова статистика? Слухаймо:

— Судові викази кількох стейтів (провінцій) розкривають неймовірне число молодечої безхарактерности, яка веде до бандитизму, банкових рабунків, нападів, а чого не знає давніша статистика... Голова ньюйорської поліції заявляє, що в перших трох місяцях 1925 року злочини між молодіжю збільшились о кількадесять процент супроти року минулого. Він каже: „Ми самі творимо злочинців в безконтрольних і релігійно збранкотованих гуртах. (Редак. вислів Крішцієн Гералду).

Окрема комісія шкільної ради в Нью Йорку, яка застановлялась над моральним занепадом молодіжи, говорить в звіті, що:

— Велика часть студентів має кримінальну вдачу. А ті, що не є кримінальної вдачі... також раді, коли їм „може щось вдатися”. Ім бракує поважання для родичів, для авторитету. Ошука є в них гідною справою, коли вдасться...

Поліційний комісар Нью Йорку, Енрайт, каже, що в перших трох місяцях 1925 року злочини між молодіжю в Нью Йорку збільшились о 60 процент супроти року 1924. Все те відноситься до молодіжи низше 16 літ. І подібне діється по цілім краю. 70 процент в Злучених Державах, се люде низше 30 літ життя, а 50 процент низше 25 літ.

„Д'Крішцієн Гералд” з 23 мая 1925 р. подає „Чотирнайцять зловіщих фактів”, які вкоротці так виглядають:

1. Занепад релігії в родині. Перед 50 літами релігія була в понад 70 проц. домах, нині в менше ніж 20 процент.
2. Загальне занедбання релігійної науки для молодіжи. Понад 17 мільонів американських дітей і молодіжи виростає без жадної релігії. Америка стає нехристиянським народом.
4. Занепад інтересу до церкви і в тих, що ще до неї ходять.
5. Неділя не є вже днем святим. Се день для довшого

спанья, їзди, розривок.

6. Зріст уживання тютюну. Від 1910 до 1922 виріб цигар збільшився о 663 процент, коли населення збільшилось о 18 процент.

7. Уживання опіюму. Нині вже десятки тисяч Американців уживають опіюму, або подібні дрогуерії.

8. Марнотравство. В 1920 р. в Америці видано на предмети розкошій (тютюн, прикраси і др.) 22,700,000,000 доларів, а на місійну роботу 37,886,040. Як 600 до 1.

9. Постійний зріст розводів.

10. Зріст злочинів. Від 1912 до 1921 року число злочинів збільшилось о 400 процент. В Шікаго є одно убійство кожного дня. В Америці нині 17 разів більше убійств, чим в Англії.

11. Венеричні слабости. Пересічно 5 молодих людей на 8 хорі.

12. Крутарства забирають річно 1000,000,000 дол.

13. Поважна преса стратила нині значіння.

14. Америка має нині коло 500 часописів невідвічально-го, большевицького нахилу.

А про Канаду висловився недавно свящ. др. А. Гандієр ось як:

— Чи нема в тім небезпеки, що з багатьох дітей в Канаді виростають такіж погане, як Африканці, або Індіанці. Та остільки гірше, що мають більше знання. Чи не волілиб ми, щоби наші діти були добрими методистами, англіканцями, римо-католиками, або навіть Жидами, ніж не мати жадного релігійного виховання? А 43 проц. протестантських дітей не ходить до недільної школи...

Се все лише виривки з того, про що пишеться багато і широко. І се все вислови самих протестантів, що стан свій мусять найкраще знати.

Але коли справа так стоїть, то на чім основані надії, що та сама Америка може просвітити других людей світлом євангелія? Як може спасати другого той, хто себе спасти не може? Хто в себе 17 мільонів рідних дітей оставив без релігійного виховання, як може він чужі діти по релігійному виховувати?

Ось такий нинішній стан американського протестантизму! Самі вони за себе бояться — бояться, щоби зростаюча безбожність, а з нею зростаюче безправство не знищило разом і цілої американської держави.

А чогож сподіватися другим, коли вплив нинішнього американського протестантизму і на них пошириться?

## Еп. Хомишин Помагає Презбитеріянам.

В дописі з Коломиї у „Ділі” (ч. 178, 12 серпня) читаємо: „В останніх днях перейшов парох Камінок малих о. Володимир Федів на презбитеріанізм. О. Федів вславився на Покуття між иншим тим, що завів у церкві українські богослуження і наслідком того мав клопоти з станиславівською консисторією, яка заборонила йому відправляти богослуження в українській мові і перенесла з Камінок малих. Ходять вісті, що на презбитеріанізм будуть переходити села, розжалені поведінкою еп. Хомишина і його консисторських дорадників. На всякий випадок камінь покотився, а де стане і що з того вийде, не знати.”

З того бачимо, що посів презбитеріанізму, який недавно понесли до Галичини деякі презбитеріанські прічери з Канади та Злучених Держав, починає вже видавати плоди. Презбитеріяне, які в один голос з католиками кричать на українську православну церкву в Канаді за те, що ніби то через ню йде „релігійна боротьба”, самі несуть релігійну боротьбу в Галичину. Крім о. Федева, як довідуємося з приватних жерел, мав перейти на

презбитеріанізм ще один греко-католицький священник зі станиславівської єпархії, о. Волющук, і оба подалися до тутешніх презбитеріан за матеріальною допомогою. Ви, мовляв, поширюєте свою віру в Китаю, чому ж не маєте звернути уваги й на Галичину. Треба вірити, що згадані священники перейшли на презбитеріанізм в найлучшій вірі, вважаючи се за найдосаднішу форму протесту проти політики еп. Хомишина, та не можна не висловити жалю, що з дощу попали під ринву. Для священника покараного за те, що правив Службу Божу в українській мові, скочити до зовсім чужого Українцям презбитеріанізму — се в дійсності карколомний скок.

## ФИЛИПОВСЬКИЙ ВІДСИДІВ КАРУ В АРЕШТІ.

Доносять з Нью Йорку 31 серпня, що кацапський єпископ Адам Филиповський, котрий недавно силою був взят в своє посідання російську православну катедру в Нью Йорку та викинув митрополита Платона з його палати, вийшов з арешту 29 серпня, відсидівши там 30 днів кари. Филиповський заплатив також 250 доларів грошевої кари, яку наложив на нього суддя Лівай за знехтовання судового приказу.

Свящ. С. В. Савчук.

## ЯК ПОВСТАЛА УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА В КАНАДІ.

(Докінчення).

### XVIII. КРОКИ ДО ОБРАННЯ ЕПИСКОПА.

Рішення Третього Собору (1920 р.), щоби адміністрація не відкривати, поставило управу Церкви, то є Консисторію і Виділ Брацтва в дещо не вигідне положення і через се вже з початком марта (9 і 10) 1921 р. треба було скликати спільні наради членів Консисторії і Виділу Брацтва та всіх священників. Річ була в тім, що др. Копачук був скрайно незадоволений із такого рішення Собору і хотів під примусом обставин був приневолений сповняти деякий час обовязки звичайного священника, він заєдно шукав, як сам висловлювався „висшої і почеснішої роботи, на яку має покликання і приготування”, а сам, адміністрація. Крім того сталося, що священники Української Православної Церкви в Злучених Державах, під проводом о. декана Каськова, скликали свої наради і без відома канадійської часті Української Православної Церкви запросили др. Копачука на свого адміністратора. Др. Копачук їх запросини прийняв, але що не хотів цілковито зривати з Канадою, то дав до зрозуміння, що хотів би, щоби перед його відїздом назначити його адміністратором на Канаду, хочби тільки номінальним. Консисторія і Брацтво на се остаточно погодилися а то ізза того, щоби і надалше затримати зверхню єдність між обома частями Церкви, канадійської і американської, та щоби не дозволити др. Копачукови вести в Америці сепаратистичної акції. Але з свого боку Консисторія і Брацтво поставили др. Копачукови такі вимоги: Він має остати в Канаді на парохіях що найменше до половини мая, 1921 року, потім відїзжає до Злучених Держав на візитації тамошних парохій і під оснь того самого року повертає назад до Канади і остає тут аж до Собору, який має вирішити справу адміністратора надалше. Др. Копачук на се погодився, але слова не дотримав. Він виїхав до Злучених Держав таки зараз по отриманню назначення на адміністратора і до Канади більше не вертався та справами канадійської часті Української Православної Церкви фактично не клопотався.

Тимчасом вєсною 1921 р. Консисторія і Брацтво Української Православної Церкви в Канаді отримали братське післання та поздоровлення від Міністерства Ісповідань Української Народної Республіки на чолі якого стояв проф. Іван Огієнко, і яке перебувало тоді, як і цілий уряд Української Народної Республіки, в Тарнові в Польщі. Консисторія сей час увійшла з проф. Огієнком в переписку запитуючи, чи Міністерство Ісповідань моглоб вислати до Канади, за кошти канадійської Церкви, кілька відповідних священників та чи моглоб підшукати відповідного кандидата на єпископа. В відповідь проф. Огієнко прислав список яких десять священників, які погоджались приїхати до Канади та запропонував, щоби разом з ними приїхали також два єпископи, один з яких по візитації парохій в Канаді мав би вернути до Європи, а другий мав би остати в Канаді, як єпископ Української Православної Церкви.

Консисторія і Брацтво зрозуміли, що проф. Огієнко, помимо своєї найщирішої волі, не здавав собі як слід справи з дійсного положення Української Православної Церкви в Канаді, хочби дотично матеріяльного її положення, і постановили повести справу середною лінією: на своїх спільних нарадах, 24 і 25 грудня, 1921 р. рішили спровадити за посередництвом Міністерства Ісповідань Української Народної Республіки трох священників як також українського єпископа, як що американська часть Української Православної Церкви погодилася на спільного єпископа з Канадою і причинилася до покриття коштів його спровадження.

Згідно з сею ухвалою почалися писемні переговори з о. др. Копачуком, який однак радив подождати з остаточною вирішенням сеї справи до американського Собору, який мав відбутися 12, 19 і 26 марта, 1922 р. а то в Шікаго, Питсбургу і Нью Йорку. На запрошення о. др. Копачука — Українська Православна Церква в Канаді вислала на Собор свого делегата в особі о. С. В. Савчука, який брав участь на засіданнях Соборів в Шікаго і Питсбургу.

Але Собор виніс в справі єпископа тільки слідуєчу резолюцію:

„Собор доручє отцєви Адміністраторови та майбутній Церковно-Народній Раді поробити всі потрібні заходи, щоб як найскорше довести до настановлення власного владики Українця для Української Православної Церкви в Америці.”

Отже Собор віддав справу єпископа на Злучені Держави

в руки д-ра Копачука, а що він зі зрозумілих причин був проти настановлення єпископа (на се були певні докази), ми в Канаді так і бачили неможливість прийти в сій важній справі з Америкою до порозуміння.

І так перед управою Української Православної Церкви в Канаді повстало питання: Що далі робити? Спуститися на добру волю д-ра Копачука і чекати, аж доки він не погодиться на настановлення в Злучених Державах єпископа, чи взятися за спровадження священників і єпископа на власну руку? І так зле і так не добре. Положення Церкви конечно вимагало більше священників, вимагало також, хоч в меншій мірі, українського єпископа, але як і звідки їх дістати? Спровадити на власну руку, в виду скрутного матеріяльного положення, було майже не можливо, а крім того в послідних часах в Канаді витворився був свого рода жах перед світською і духовною інтелігенцією з Європи, бо зналося вже з досвіду, що вона до тутешньої праці не надавалася. Виринула була отже нова думка, щоби замість невідомих нам священників і єпископа, спровадити самого проф. Огієнка і припоручити йому ведення науки в духовнім семінарі, а з єпископом подождати до відповіднішого часу. Але з деяких важних причин сі пляни треба було також закинути і перевести в життя інші.

Дня 11 жовтня, 1922 р. в Йорктоні відбувся Соборчик членів Консисторії і членів Виділу Брацтва та духівництва, який усунув о. д-ра Копачука з позиції адміністратора Української Православної Церкви в Канаді а на його місце вибрав о. С. В. Савчука. Соборчик дальше припоручив о. Савчукови поїхати до Європи і увійти там в порозуміння з відповідними церковними чинниками, щоби ті надали єпископа для Української Православної Церкви в Канаді.

Здавалось, що се можна буде досягнути за посередництвом проф. Огієнка, який, як міністер Ісповідань Української Народної Республіки, мав звязки з представниками деяких православних церков, як також знав, як здавалось, між українською еміграцією відповідних кандидатів на єпископа. Але о. Савчук був уповажнений увійти в порозуміння з будь якими православними церковними властями незалежно від Міністерства Ісповідань, так довго, як вони погодилися висвятити кандидата на єпископа з тим, що його хиротонія не малаб потягати за собою його залежності, а зглядно залежності Української Православної Церкви в Канаді. Се тому, що Українська Православна Церква в Канаді мала увійти в слушний час в духовну єдність з київською митрополією, до того-ж часу мала остати під покровом антиохійського патріярха. Делегатови було також припоручено робити в першій мірі старання лігтатися на Україну, до Києва, але на се великої надії не покладалося, бо було звісно, що большевики на Україну не пускали. Щож до Злучених Держав, то хотів Канада вислала делегата на власну руку, була повна підстава вірити, що з приїздом єпископа до Канади адміністратор Української Православної Церкви в Америці буде примушений силою самого факту погодитися на його настановлення і на Злучені Держави. Така була думка також передових священників в Америці.

Дальший хід розвою Української Православної Церкви в Канаді менше-більше всім відомий.

Делегата на Україну большевики не пустили, отже він навязав в Галичині і на Волині близші взаємини з людьми, — так світськими як і духовними, — які інтересувалися справами нашої церкви і вони згодилися підшукати відповідного кандидата на єпископа Української Православної Церкви в Канаді.

Тимчасом Українській Православній Церкві в Злучених Державах вдалося через одну корабельну компанію увійти в порозуміння з київським митрополитом, Високопреосвященним Василем Липківським, і він, в порозумінню і за згодою Української Церковної Ради погодився вислати до Злучених Держав православного єпископа в особі Високопреосвященного Архиепископа Івана Теодоровича, котрий приїхав до Злучених Держав зимою 1924 року.

Почувши про заходи православних Українців в Злучених Державах спровадити єпископа з України, управа Української Православної Церкви в Канаді уважала за відповідне припинити свої старання в справі єпископа аж до приїзду Високопреосвященного Архиепископа Івана Теодоровича до Злучених Держав і тоді віддати справу до остаточною вирішення Соборови.

На Соборчику членів Консисторії і членів Виділу Брацтва та духівництва, який відбувся 21 і 22 мая, 1924 р. в Йорктоні, Саск., було рішено скликати четвертий Собор Української Православної Церкви в Канаді і запросити на нього Високопреосвященного Архиепископа Івана Теодоровича, як представника від Української Православної Автокефальної Церкви на Україні.

Собор відбувся 16 і 17 липня, 1924 р. в Йорктоні, Саск. і на нім було вирішено увійти в духовну злуку з Рідною

Церквою і підчинити Українську Православну Церкву під духовний покров Високопреосвященного Архiepіскопа Івана Теодоровича.

Рідна Церква в Канаді стала на твердому ґрунті і перед Нею світла будучність. В Неї тепер більш сотні добре організованих парохій, чотирнацять священників, свій власний орган. Нема такого куточка в Канаді, де-б не було вірних і прихильників Української Православної Церкви. До Неї горнеться найсвідоміший елемент наших переселенців, бо знає що тільки в Рідній Церкві спасення народу.

Вінніпег, 22 серпня, 1925.

К і н е ц ь.

## ПРОМОВА ЕПІСКОПА ШТРОСМАЕРА ПРО ПАПЬСКУ НЕПОМИЛЬНІСТЬ.

(Докінчення).

Високоповажані браття! Чи буде натхнений Св. Духом той папа, котрий провадить торгівлю при церковній брамі? Чи має він будь яке право учити церкву непомильно? Ви добре знаєте історію Формоза (папи), щоби до неї щобудь додавати. Стефан IX (папа) казав відкопати його тіло, вбрати в папський одяг, пальці, котрими він благословив, відрубати і потім кинути його тіло до Тибру (ріка), окликавши його кривоприсяжником і беззаконним. За те пізніше Стефана кинули до тюрми, троїли й удушили. Але глядіть, як справи склалися пізніше! Роман, наслідник Стефана, а після нього і Іоанн X, привернули гідність і пам'ять Формоза.

Але ви скажете мені: то байки, а не історія! Коли байки, то підіть, монсіньори, до папської бібліотеки і прочитайте Пістіну, історика папства, і літописи Баронія (897).

Се такі факти, які ради чести папського престолу не повинні бути оголошені, але коли іде діло о введення такої догми, котра може внести між нас великий розкол, то хіба-ж любов до святої церкви католицької, апостольської і римської повинна замикати нам уста? Я продовжаю:

Учений кардинал Бароній, говорячи про папський двір завважує: Як виглядала римська церква в ті дні неслави?! В Римі управляють тільки весільні придворні. Вони то продають, промінують і купують єпископство і — страшно сказати — вони осмілюються саджати на престіл св. Петра своїх любимців, лже-пап (Бароній 912).

Скажете може, що ті лже-папи не правдиві. Хай і так, але в такому случаю, коли на протязі 150 літ римський престіл був занятий анти-папами (неправдивими папами), то як ви сохранили зв'язь єпископського наслідництва? Чи могла церква, в крайній мірі на протязі півтора століття існувати без голови і оставати без провідника? Тепер погляньте: більша частина тих анти-пап займає місце в генеологічній дереві папства, з певністю ті самі, яких описав Бароній, тому, що навіть Дженебардо, великий підхлібник папства, осмілювся зауважити в своїх літописах (904) таке: Те століття нещасливе, бо майже на протязі 150 літ папи не мали найменших чеснот своїх попередників і були скорше відступниками, ніж апостолами.

Можна представити собі, як мусів червоніти добрий Бароній, передаючи потомкам історію тих римських єпископів! Говорячи о Іоанні XI (931), законнім сині папи Сергія і Мароції, він записав в своїх літописах слідуєчі слова: „Свята церква була грубо потоптана таким чудовищем”. Іоанн XII (956) вибраний папою на 18 році свого життя, завдяки впливам придворних, був ані раз не ліпший, від свого попередника. Мені жаль, високоповажані браття, сквернити ваш слух такими мерзотами. Я замовчую о Александрі VI, отцю і любовникови Люкреції, (своєї дочки), я відвертаюся від Іоанна XXII (1316), котрий відкидав безсмертність душі і був скінений святым Константським Собором.

Дехто відкаже, що той Собор був тільки частний (окружний, а не загальний). Хай і так! Але коли відкидаєте його авторитет, то по законам логіки, ви повинні признати незаконним вибір Мартина V (1417), який тамже відбувся. І що тоді станеться з папським першештвом? Чи можете ви відзискати його?

Я не говорю о хвилюваннях і розколах, котрі безчестили тоді церкву. В ті нещасливі дні на римському престолі засідали два а то і три суперники. Хто з них був правдивий папа?

Повторяю ще раз: Коли ви признаєте непомильність нинішнього папи, то мусите признати непомильними всіх його попередників, без жадного винятку. Але чи можете ви се зробити, коли історія з ясністю соняшного світла, повторює, що папи блудили в своїх навчаннях? Чи можете ви доказати, що користолобиві, розпусники, убійники, святокупці-папи були намісниками Ісуса Христа? О, високоповажані браття, доказувати подібні чудовища (себто дока-

зувати, що такі папи були намісниками Христа), булоб дійсно гіршим, чим видання Ісуса Юдою. То значило би — кинути болотом в Його лице! (Крики: Геть з катедри! Заткайте уста еретикови!).

Високоповажані браття! Ви заглушуєте мій голос криками, але багато достойніше було би вам зважити добре мої висновки і докази в справі спірного питання. Повірте мені, історії не можливо перевернути по своєму; вона є і остане на віки найбільшим енергічним протестом проти догми папської непомильности. Ви можете оговорити його непомильним однодушно, але я ніколи не дам за ним свого голосу.

Монсіньори! Дійсно віруючі звертають до вас свої очі, очікуючи від вас хоч будьякого лікарства навилічення безчисленних недуг, які безчестять церкву. Невжеж ви обдурите їх в їх надіях? Яка буде наша відповідь перед Богом, коли ми пропустимо мимо сю торжественну нагоду післану нам небом для утвердження правдивої віри?

Покористаймося нею, мої браття, одягнімося святою хоробрістю; зробім сильне і благородне зусилля і звернімося до апостольської науки, бо без неї ми маємо тільки одно блукання, тьму і ложні передання.

Покористуймося нашим розумом і умовими здібностями, щоби признавати непомильними учителями в справах нашого спасення тільки апостолів, пророків. Тверді і непохитні на камені боговдохновенного святого писання, ми з повною вірою підем перед лице світа і, подібно апостолам Павлові, в присутності вільнодумців будемо визнавати єдиного Ісуса Христа і се роспяття. Ми одержимо перемогу проповідання хреста, як Павло побідив учених Геції і Риму, і римська церква буде мати свій славний 89 рік. (Бурні крики: Геть протестанта, кальвініста, схизматика, продавця церкви!).

Ваші крики не страшать мене. Коли мої слова вогненні, то мій ум холодний. Я ані Лютрів, ні Кальвінів, ні Аполосів, а лише Христів. (Нові крики: анатема, анатема, схизматіку!).

Анатема, монсіньори, анатема! Ви добре знаєте, що протестуете не проти мене, а проти святих апостолів, під покровом котрих знаходиться свята церква. Ах, коли би сьогодні вони могли вийти зі своїх гробів, чи вони сказали би будьщо инше, незгідне з моїми словами?

Що ви сказали би їм, коли вони своїми писаннями говорять вам, що папство відхилилось від евангелія Сина Божого, проповіданого ними і так безкорисно зрошеного їх кровю?

Невжеж ви осмілились би сказати їм: Ми вивисшаємо понад вашу науку наших папів, нашого Белярмина, нашого Ігнатія Лойола? Ні, ні, тисячу разів ні, коли тільки ви не заткали вашого слуху, щоби не чути, незакрили ваших очей, щоби не бачити, не притупили вашого ума, щоби не розуміти. Ах, коли Всевишній Цар хоче покарати нас, хай десниця Його так тяжко падає на нас, як колись на фараона. А на те Він не конче потребує дозволити воюкам Гарибальді\*) вигнати нас із сего вічного міста! Йому досить тільки допустити нас обоготворити Пія IX, так, як обоготворили Пресвятую Діву\*\*).

Перестаньте, перестаньте, високоповажані браття, ваші загрожуєчі пімсти. Спасіть церкву від загибелі, котра грозить їй, — захуйте єдино те правило віри, яке є в Святім Письмі, і після якого ми повинні вірувати і ісповідувати. Я своє скінчив: „Хай поможе мені Бог”!

(Переклав С. В. С.)

\*) В часі коли відбувався Собор, італійські війська, під проводом Гарібальді, йшли на Рим. В сім самім році (1870) італійський уряд відібрав від папи всю політичну владу, відібрав папську державу і від того часу папи, на знак протесту, вважають себе в'язнями італійського уряду і не виходять поза мури Ватикану. Виходить, що Бог справді покарав папу за те, що він присвоїв собі непомильність, на яку не має права.

\*\*) Єпископ Штросмаер має на думці догмат католицької церкви о Непорочнім Зачаттю Пречистої Диви Марії. Католицька церква вчить, що Пречиста Дива Марія почалася в утробі своєї матери з Духа Святого, так, як Ісус Христос. Тому то уніати мають свято Непорочного Зачаття Пресвятої Диви Марії (свято „Анни”), якого не мають православні, бо наука о непорочнім зачаттю Пресвятої Диви мильна, ані на Святім Письмі ані на переданні не оперта.

### З ХАОСУ РЕЛІГІЙНОГО ЖИТТЯ В ПОЛЬЩІ.

Пише „Діло”: Як нас інформують з Білої, столиці Підляша, тамошні польські церковні влади взяли на новий оригінальний спосіб ловлення православних і уніятських душ. Вони просто на власну руку заводять нову „римо-католицьку віру східного обряду”, себто агітують між тамо-

шним православним духовенством, щоби воно признавало зверхність папи римського й підчинилось під юрисдикцію польського єпископа та завело проповіді й додаткові богослуження в польській мові, а за те обіцяють їм збереження східного обряду і право подружжя для священників. Сі заходи викликали серед свідомішого населення велике занепокоєння.

## ДУМКИ І СПОСТЕРЕЖЕННЯ.

Докоряє „Канадійський Українець” (число 27) православним Українцям в Брендоні, що деякі з них перед сімома роками належали до польського сокола.

Що-ж, може й правда. Але треба знати, що тоді вони були ще греко-католиками, а що не раз наслухалися в греко-католицькій церкві, що Українці й Поляки — „вшистко єдно”, бо одна в них віра і один папа, то й до сокола вступали.

Тоді, коли деякі з православних Українців в Брендоні були ще греко-католиками, то належали до польського сокола, а коли стали православними, то з сокола виступили.

Чи не виглядає воно, що греко-католицька церква зтягає своїх вірних до польських організацій, а Українська Православна Церква звідтам їх витягає?

Але коли вже „Канадійський Українець” взявся докоряти деяким православним Українцям в Брендоні за те, що вони, будучи греко-католиками, належали до польського сокола, то повинен згадати і те, що деякі з них говорили колись тільки по польськи. Вони з тим зовсім не криються і розказують, як то колись греко-католики в їх селі ходили напереміну раз до церкви, а раз до костела (відправа в церкві відбувалася що другої неділі), аж доки в цілім селі остало тільки п'ять родин, які говорили дома по українськи. А чому, питаєте? Тому, що їх парох заохочував греко-католиків ходити до костела, бо то „вшистко єдно”.

Так, „Канадійський Українець” має за що докоряти, та біда в тім, що він посилає свої докори по невластивій адресі. Він повинен докоряти не тим, які будучи колись греко-католиками належали до польського сокола, а тим, які їх туди зтягали. Ясніше, він повинен докоряти греко-католицькій церкві і її проводирям.

В часі послідної війни Українцями не вдалося збудувати своєї держави. Ріжні люди подають на се ріжні причини, але ніхто ще не подав такої причини, як „Канадійський Українець”. Після „дипломатів” від „Канадійського Українця”, Українці не збудували своєї держави тому, що вони не католики (галицьких греко-католиків вони не беруть в рахубу). Ось що читаємо в 42 ч. „Канадійського Українця” в статті п. з. „Тисяча літ! — Вже досить”:

В католицизмі „виховується нація до послуху, шляхотности і покори, а коли нація такою є, тоді власне можлива побіда над ворогом”.

Отжеж, щоби здобути самостійність, український нарід мусить бути покірний, а щоби навчитися покори, мусить стати католицьким. А перед ким буде він покірним, ставши католицьким? В першій мірі перед папою. Дальше перед Поляками. Ще дальше перед всіма своїми ворогами, бо католицизм навчить його покори, тої католицької „чесноти”, і він буде знати, як зносити всі знущання над собою.

Іншими словами, католицизм зробить з нього раба. І о се „Канадійському Українцеві” мабуть найбільше ходить.

Але се ще не всі мудрощі „дипломатів” від „Канадійського Українця”. Вони віднайшли ще одну причину, чому український нарід не має своєї держави. Ось що вони дальше пишуть в згаданій статті:

„В нас постійно проповідується, що Україна повинна бути без „хлопа і пана” і се нас зарізало...”

„Канадійський Українець” вірить, що самостійна українська держава повстане тільки тоді, коли її населення буде поділене на „хлопів” і „панів”. Іншими словами тоді, коли буде заведена панщина. А на се обовязково потрібна „покора”. І то не будь яка, а католицька. Отже треба, щоби всі Українці стали католиками!

Каже „Канадійський Українець”, що Україна не може існувати без „хлопа і пана”. Що до „хлопів”, то справа легка, але звідки взяти панів? В нас їх нема. Та „Канадійський Українець” тим не журиться. Хіба-ж нема їх в Поляків? Вони-ж вірні діти папи, а раз український нарід прийме католицизм з його „покорю”, то і польських панів прийме. Хіба-ж то не „вшистко єдно”?

Тихо будьте! „Канадійський Українець” „будує” Україну!

Чийж „мудрощі” про „будову” української держави „Канадійський Українець” так випишує?

Ні чий тільки о. Божика! Та мабуть, що як раз через се ідея „Канадійського Українця” не вкоріниться. Бачите, де-

хто не любить о. Божика. „Цимбалістий” — кажуть. Ну, а хоч цимбалістий, то що? Хіба-ж цимбалісті не люде? Хай там, що цимбалістий, але український „патріот”! А як він Україну любить! Щоб се доказати вистарчить навести І-ий Ікос з його памятного „Акафисту до Святої України”, який появился в 30 ч. „Русского Народа” з р. 1920. Ось він:

„Чорт предстатель с Берлина послан бисть рече тебе (себто Україні): Радуйся зрадниками возглавленна; Радуйся гласе глухих наслаждение; Радуйся умних стиде; Радуйся отшедшая от правди; Радуйся тьмо убивающая правду; Радуйся в тьму уступившая; Радуйся рекорд в ложі сбившая; Радуйся грубопомильная; Радуйся потоптаніе правди; Радуйся за лож розпинающая; Радуйся обмане; Радуйся чорну марку носившая; Радуйся глупото блазнов; Радуйся правду заслањающая; Радуйся луно темного світа возрождение; Радуйся клевет обновленіе; Радуйся тьмо послідная; Радуйся тьмо і рабине Німцев і Турок глупих радование!

Ну, хіба-ж не „патріот”, хоч і цимбалістий?

Коли вже зайшла мова про о. Божика, то не зашкодить згадати, що він і католицький історик не аби який! Кажуть, що одного разу на проповіді, перечислюючи заслуги греко-католицької церкви, для українського народу, таку річ вшкварив:

„Греко-католицька церква не одного славного мужа виховала. Вона дала нам Шашкевича, Шевченка, Франка, Драгоманова і інших”.

Чого-ж ви смієтеся?

## МІХАЛ АНДЖЕЛЬО І ЙОГО СЛУГА УРБІНО.

Міхал Анджельо (або Міхал Ангел, Буонаротті) був найбільшим різбарем і малярем новітніх часів, а також великим архітектором (будівничим). Родився в Італії 1474: вмер в Римі 1563, а похоронений в Фльоренції. По собі полишив багато безсмертних творів, а між ними образ „Страшного Суду”, високий коло 70 стій і неощенної вартости. За його намальовання не взяв він жадної винагороди кажучи, що він намальовав його на славу Богу.

Анджельо мав слугу, що називався Урбіно. Одного разу задав він своєму вірному слугі питання мов знехоття:

— Припустімо, що я вмираю, що ти тоді будеш робити?

— Тоді мушу пошукати собі іншого пана — відповів Урбіно.

— О, ні, мій друже, я не дам тобі жити в убожестві — сказав Анджельо і дав йому 2000 корон. Треба-ж знати, що Урбіно своєю щирістю для Анджеля був не слугою, але товаришем. І се розумів великий маляр.

Однакож сталося, що захорував Урбіно. І як перше дбав він про свого пана, так тепер Анджельо дбав про свого вірного помічника. Він сидів коло нього день і ніч, а коли Урбіно вмер, то не було способу потішити Анджеля.

Знаючи про се, товариш маляра написав йому лист, де висказав своє співчуття, на що дістав в відповідь такого листа:

— Я знаю, що писання мені не складаєсь, але треба відповісти. Ти знаєш, що я позбувся мого вірного Урбана і його смерть стала для мене і благословенням і смутком. Кажу — благословенням, бо вона навчила і мене не боятися смети, але бажати її; а смутком, бо він був зо мною двацять і шість літ і був завжди для мене щиро відданий і вірний. Я дав йому суму грошей і бажав, щоби він був підпорою моєї старости, та не стало його, а мені осталося одна надія, що я стріну ся з ним знов в небі. Я не сумніваюся, що йому там добре, бо він не боявся смерті; клопотався лише, що оставить мене самого на сім недобрім світі. Найкраща часть мене самого забралася разом з ним, а те, що полишилося, є для мене лише тягарем і смутком. — Твій вірний товариш...

В тім самім часі пише він до вдови по помершій:

— Ти знаєш, як я був привязаний до нього. А хоч його нема, мені все дорога його память і я клопочусь усім, що до нього належить. Колиб ти віддала мого похрестника (сина Урбіна), я буду держати його в Фльоренції і буду більше ним клопотатися, ніж дітьми мого свояка Леонарда. Я навчу його всего того, чого батько рад був його навчити...

Таке любляче серце було в великого Італійця не тільки для одного Урбіна. Він відносився дуже щиро до Пополіна, який різав для нього мармур і справляв нераз його лі виміри без тіни невдоволення. Він поважав також дуже маляра не великого талану, Манігелла, в Вальдарні. Манігелла був дуже милим і ширим чоловіком і нераз заходив до великого маляра, щоби той дав йому начерк образу, який він має малювати для селян. І Анджельо, якому в малюванні ніхто тоді не дорівнював, лиша свою роботу і починав робити начерк звичайного образу для свого товариша.

Ось такі бували великі люде!

### БУДОВА

**Української Православної Катедрі поступає скоро вперед.**

Будова першого поверха Української Православної Катедрі в Вінніпегу поступає скоро вперед, так що за який місяць перший поверх буде вже під дахом.

Щодо того, на кого стоять лоти під катедрою, то справа мається так: Минувшого року в маю на припоручення церковної громади пп. Свистун і Купченко купили в Й. Р. Грента десять лотів за посередництвом п. В. Біленького. Купивши ці лоти, на котрі вони зложили тоді тисячу доларів даних їм церковною громадою, вони поставили на тайтели кей веат і того самого дня дали церковній громаді асайнмент або перепис агріменту, який вони заключили з п. Грентом щодо згаданих лотів, так що властителями лотів є Українська Православна Громада в Вінніпегу. Тайтел покищо ще стоїть на п. Грента, тому, що ще не заплачена одна рата в сумі 800 дол. По заплаченню сеї рати тайтел перейде на ім'я церковної громади. За лоти заплачено вже 1800 дол. і податок в сумі около 300 дол. З огляду на се, що Українська Православна Катедра являється власністю церковної громади, то є тих людей, які на ню жертвували або пожертвувать ще свої гроші, всі щирі Українці, котрі вірять, що громадське майно повинно бути в громадській контролі, повинні прийти з щирими жертвами на катедру. Українська Православна Катедра є власністю народу, тому народ повинен її спомочи своїми жертвами.

Жертви слати на адресу касієра:

**Н. І. БЛОК,**  
210 DUFFERIN AVE., WINNIPEG.

### БУДУТЬ ЦІЛУВАТИ РУКАВИЦІ, А НЕ РУКУ.

Побожні католики, які будуть від тепер приходити віддавати по честь папі в Римі, не будуть вже цілувати його руки, як доси, тільки будуть цілувати папську рукавицю. З Риму доносять, що папські лікарі рішили, що ціловання папської руки може загрозити його здоровлю і порадили йому натягнути рукавиці.

### БІВІВСТВО СВЯЩЕНИКА ПРИ ВІВТАРІ.

У малому селі в провінції Касерта в Італії 18-літна дівчина вбила широким різницьким ножом священника, який саме правив Службу при престолі. Вбийниця віддалась сама в руки поліції, подаючи як причину злочину, що священник, відомий в околиці Донжуан, звів її. Населення демонстративно виявляє своє співчуття молодій дівчині.

### ДОВКРУГИ КОНКОРДАТУ.

З днем 2 серпня с. р., як відомо, почав обовязувати конкордат заключений між апостольською столицею і Польщею. З сеї причини стали актуальними різні справи, звязані з конкордатом, з окрема справа розграничення нових епархій. В звязку з сим подає на основі певних жерел з компетентних кругів Ватикану один польський католицький часопис дуже цікаві відомости.

„Як відомо, — пише він — на східних територіях Польщі живуть в переважаючій більшості непольські народи, яких дуже поважний відсоток є навіть між самим католицьким населенням. І саме ізза сього тепер в Римі побороються із собою два напрями; перший — який можна назвати консервативним, — стремить на загал беручи до вдержання існуючого стану річей і він находити попертя у тих ватиканських чинників, які насильно намагаються бачити в „польським шовінізмі” головну перешкоду в наверненню України, Білоруси й Росії і з тих причин бажали би бачити на єпископських престолах у Вильні, Мінську, а навіть в Луцьку єпископів Українців, Білорусинів і Литовців.

Натомісь друга струя серед ватиканських кругів бажает провадити нові границі католицьких епархій на тій території в напрямі горизонтальнім, із Заходу на Схід, запевняючи в сей спосіб безоглядну перевагу серед католицького населення польському елементу, розуміючи — мовляв — знаменито, що заїла націоналістична агітація непольського духовенства є не тільки дуже шкідливою для Польщі, але рівнож може підготовити пригожий ґрунт під схизму, яка серед певних обставин, могла би там буйно розвинути ся.

„На щастя — пише польський орган — мимо того, що перша струя посідає багато впливових прихильників навіть на керуючих становищах, головно в деяких конгрегаціях — то однак здається, що остаточно возьме верх „горизонтальний напрям”, — але се рішиться дефінітивно щойно десь з кінцем жовтня, тому, що конкордат передбачає організацію територіального поділу церкви в Польщі на день 2 листопада с. р. До сього часу, — накликає польський часопис „Дзень”, — повинні покликати польські круги розвинути на ватиканським терені відповідну пропаганду в цілі вияснення польської точки погляду, тому, що численні польські вороги у ватиканських кругах напевно не будуть зацікавлені „грушок в попіл” („Рада”).

### ДАЛЬШИЙ ВИКАЗ ЖЕРТВ НА УКРАЇНСЬКУ ПРАВ. КАТЕДРУ У ВІННІПЕГУ.

І. Сопець	5.00
Я. П. Дутчак	5.00
В. Скегар	25.00
Я. Кулинич	5.00
Керс Похоронне Бюро	5.00
С. Никифорук	5.00
Д. Юзик	20.00
Н. Будинський	10.00
Г. І. Блок	25.00
Д. Гриньків	2.00
І. Малинюк	2.00
М. Ситник, Пайн Ривер, Ман.	5.00
Д. Ростоцький, Роблін, Ман.	1.00
Укр. Пекарня	25.00
Н. Н.	10.00
Мир. Стечишин	25.00
Гео. Маріан	10.00
С. Котельницький	13.00
С. Пуляк	10.00
П. В. Чайковський	5.00
О. Пасічний	10.00
С. Сокульський	15.00
І. Пантелюк, Білфейт, Саск.	2.00
В. Новак	10.00
Т. Боднар, Етелберт, Ман.	10.00
Р. Качурик, Ля Валі, Онт.	2.00
М. Бойчук	25.00
Я. Паньків	3.95
М. Петричків	5.00
В. Гуцал	1.00
І. Музиловський	1.00
С. Музичка	1.00
Е. Савіцький	2.50
Ф. Соколовський	1.00
І. Ковальчук	1.00
Г. Музичка	5.00
Р. Дудар	5.00
А. Новак	10.00
Гео. Піддубний	10.00
І. Бойчук — Шіго, Саск.	10.00
Н. Міхасів, Мікадо, Саск.	10.00
С. Гриба, Беніто, Ман.	.50
М. Ортинський, Верегін, Саск.	15.00
М. Стечишин, Йорктон, Саск.	10.00
П. І. Лазарович, Саскатун,	10.00
Ф. Т. Гаврилюк, Вакав, Саск.	10.00
о. В. Кудрик, Саскатун, Саск.	10.00
Ю. Гуцал Саскатун, Саск.	10.00
А. Павлик, Саскатун, Саск.	10.00
Л. Новосад, Мічам, Саск.	25.00
І. Марков Мічам, Саск.	10.00
О. Ключевич, Мічам, Саск.	25.00
Із. Новосад, Мічам, Саск.	10.00
Н. Н. Білінський, Мічам, Саск.	10.00
Г. В. Сліпченко, Йорктон	10.00
Гр. Бугера, Дуфрост, Ман.	10.00
о. В. Новосад, кв. стопи	51.00
Н. А. Боднарчук, Вайта, Ман.	30.00
квадратові стопи	30.00
Яків Боднарчук, " " кв.	30.00
стопи	30.00
Н. Ілюк, Арбака, Ман.	5.00
І. Смух (Василя) Сеньків, Ман.	10.00
І. Довганюк	5.00
І. Ткачик, Дуфрост, Ман.	20.00
Н. Н.	25.00
Н. Крутяк	5.00
Н. Мельник	10.00
В. Ставничка	10.00
Е. Гошовський	5.00
Пані К. Ожейовська	15.00
І. Мудрий	5.00
Н. Скорохід	5.00
В. Музика	5.00
А. Гарах	8.00
Р. Дудар	5.00
Ст. Гнатишин	25.00
А. Мікитюк	10.00
Он. Угринюк	10.00
Дм. Гункевич	5.00
О. Пастух	15.00
Юрко і Розина Драган	25.00
Н. Залозецький	5.00
П. Павлюкевич	15.00
І. Шклянка	5.00
І. Симчич	5.00
Ів. Григораш	5.00
Мат. Носатий	5.00
Вас. Мандрик	2.00
С. К. Срільчук	10.00
Іван і Марія Мелишук	10.00

### НА ПРЕСОВИЙ ФОНД ПРАВОСЛАВНОГО ВІСНИКА СКЛАЛИ СЛІДУЮЧІ ОСОБИ:

Олекса Ткачук	\$1.00
О. І. Кусий	1.00
Василь Каланча	1.00

### Православний Календар на Рік 1925.

#### ЖОВТЕНЬ.

1 Ч. Евменія	
2 П. Трофима, Саватія	
3 С. Евстахія, Татіяни	
<hr/>	
4 Н. 17 по С. Кондрата	
5 П. Фоки, Йонн	
6 В. † Зач. Іван Хр.	
7 С. Теклі муч.	
8 Ч. Евфроз., Пафнут.	
9 П. † Івана Богосл.	
10 С. Калистрата	
<hr/>	
11 Н. 18. по С. Харит., Вяч	
12 П. Киряка	
13 В. Григоря	
14 С. Покр. Пр. Б.	
15 Ч. Кипріяна, Юстини	
16 П. Діонізія	
17 С. Єротея	
<hr/>	
18 Н. 19 по С. Харит.	
19 П. Ап. Томи	
20 В. Сергія і Вахха	
21 С. Пелягії	
22 Ч. Ап. Якова	
23 П. Евлампія	
24 С. Филипа, Теофана	
<hr/>	
25 Н. 20. по С. Прова	
26 П. Карпа муч.	
27 В. Параскевії	
28 С. Лукіяна, Евтимія	
29 Ч. Льонгіна сотн.	
30 П. Андрея, Осії	
31 С. Ап. і ев. Луки	

Іля Ткачук	1.00
Мирон Ткачук	1.00
Т. Бойда	1.00
Тодир Грекул	1.00
Михайло Лакуста	.50
Георгій Мельничук	.50
Марфта Ткачук	.50
Марко Долицой	.65
Іван Ткачук	.50
Василь Лупул	.50
Іван Орлецький	.25
Іван Лакуста	.25
Лісавета Каланча	.25
Марія Лакуста	.25
Марфта Ткачук	.15

Разом \$11.30.  
Щира подяка жертводавцям.  
**Георгій Мельничук,**  
Сола Лейк, Алта.  
Петро Литвин — Гемілтон, Онт. .50

#### ЗМІНА АДРЕСИ.

Повідомяється всіх інтересованих, що теперішня адреса о. С. В. Савчука є:  
**779 Burrows Ave. Winnipeg.**  
Телефон J-3294

### Архиерейські Візитації

Високопреосвященого Архиепископа Іоанна Теодоровича в Канаді.

13 верес. неділя — Радимно, Саск.
20 вересня, нед. — Кридор, Саск.
21 вересня, понеділок — Рож. Пр. Богородиці — Ст. Джуліен, Саск.
27 вересня, неділя — Слава, Алта.
4 жовтня, неділя — Мондер, Алта. (коло Чернявських).
6 жовтня, вівторок — Зач. св. Івана Хрестителя, — Завале, Алта.
11 жовтня, неділя — Брудергайм, Алта.
14 жовтня, середа — Покр. Пр. Богородиці, — Вільна, Алта.
18 жовтня, неділя — Смок Лейк, Алта.
25 жовтня, неділя — Радвей Сентр, Алта.

Дальший порядок візитацій буде поданий пізнійше.

Rev. S. W. Sawchuk  
**779 Burrows Ave.**  
Winnipeg, Man.